

Expositio. Ca. XVI.
A Ex magn^o artaxerxes
 zc. a. **F**uniculis .i. calūnijs.
 Aliqui libri habēt: cu
 niculis: qui sunt mea
 tus subterranei .i. oc
 cultatiōib⁹ mēdacio
 rū. b. **G**ente ma
 cedo. i. p̄dūtor: Ta
 les em̄ sunt macedo
 nes. nec erat aman ma
 cedo genere: immo a
 malechita: vt dicitur
 est s̄. iij. b. Dicit autē
 aio z gente macedo:
 qz illū cū p̄genie sua
 rex p̄ditionis arguit.
Uel forte parētēs ei⁹
 descenderāt de mace
 donibus: z nihilomi
 nus erat amalechite.
Sanguine. i. ge
 nere. d. **A**pesti
 mo. s. aman. e. **I**n
 ter ceteros dies fe
 stos: scilicet.
ExPLICIT EXPOSITIO
 dñi Iugonis sup li
 brum Hester.

Capitulum. XVI.
Ex magnus artaxer
 res/ ab india vsqz e
 thiopiā: centū vigin
 tiseptē puinciarū ducib⁹ ac
 principibus/ q̄ nostrē iustio
 ni obediuit: salutē dic. Ad
 ti bonitate principū z hono
 re qui i eos collat⁹ est/ abusi
 sunt in supbiā: z nō solū sub
 iectos regib⁹ nitunt oppri
 mere: sed datā sibi gloriā nō
 ferentes/ in ipsos qui dede
 rūt molunt insidias. Nec cō
 tenti sunt grās nō agere bñ
 ficijs/ z humanitatis in se iu
 ra violare: sed dei qz cūcta
 cernent/ arbitrant⁹ se posse
 fugere sententiā. Et i tātū ve
 sanie prumpūt: vt eos q̄ cre
 dita sibi officia diligent ob
 seruāt: et ita cuncta agūt vt
 omnū laude sint digni: men
 dacioz/ funiculis conēt sub
 uertere: dū aures principū
 simplices z ex sua natura ali
 os estimātes/ callida fraude

B decipiūt. Que res z ex veterib⁹ pbat historijs: z
 ex his que gerunt q̄tidie: quō malis q̄rundā sug
 gestionib⁹ regū studia deprauent: Un̄ puiden
 dū est paci omnū puinciarū. Nec putare debet
 si diuersa iubeamus/ ex animi nostri venire leuita
 te: s̄ p̄ q̄litate z necessitate tempoz/ vt reipublice
 possit vtilitas ferre sententiā. Et vt manifest⁹ qd̄
 dicim⁹ intelligatis: Aman filius amadathi: z aio
 z gentē macedo: alienusqz a p̄faz sanguine: z pie
 tatē nostrā sua crudelitate cōmaculās/ peregrin⁹
 a nobis susceptus est: z tantā in se expert⁹ huma
 nitatē/ vt pater noster vocaret: z adoraret ab om
 nib⁹ post regē scōdus: Qui in tātū arrogātie tūmo
 re/ sublat⁹ est: vt regno nos prauare nitere/ z spū.
L hā mardocheū cui⁹ fide z bñficijs viuim⁹: z con
 sortē regni nostri hester/ cū omi gente sua / nouis
 quibusdā atqz inaudit⁹ machinis expetiuit i mor
 tē: hoc cogitās/ vt illis interfect⁹ / insidiaret nostrē
 solitudinē: z regnū psarū trāfferret in macedonas.
Mos autē ā pessimo mortaliū / iudeos neci destina
 tos/ i nulla penit⁹ culpa repperim⁹: s̄ ecōtrario iu
 stis vtētes legib⁹ / z filios altissimi z maximi spqz
 viuētis dei: cui⁹ bñficio z patribus nr̄is z nobis
 regnū est traditū/ z vsqz hodie custodit. Un̄ eas
 lras qz sub nomine nro ille direxerat / sciatis esse
 irritas. Pro quo scelere añ portas hui⁹ vrbis .i.
 susis: z ipse q̄ machinat⁹ est / z oīs cognatio eius /
 pendet i patibulis: nō nobis / s̄ deo ei reddēte qd̄
 meruit. Hoc autē edictū qd̄ nūc mittim⁹ / in cūctis
 vrbib⁹ pponat: vt liceat iudeis vt legibus suis.
Quib⁹ debet esse admunculo: vt eos q̄ se ad ne

cē eoz parauerant possunt iterficere / terriadecima
 die mensis duodecimi / qui vocat adar. Hāc em̄
 diē omnipotēs deus meror⁹ et luctus / eis vertit
 in gaudiū. Un̄ z vos iter ceteros dies festos hāc
 habetote diē: z celebrate eā cū oī leticia: vt et i po
 sterū cognoscant om̄s q̄ fideliter persis obediūt /
 dignā pro fide recipere mercedē: qui autē insidian
 tur regno eoz / perire pro scelere. Om̄s autē pro
 uincia z ciuitas que noluerit solennitatis huius
 esse particeps / gladio et igne pereat: z sic deleat⁹
 vt nō solū hominibus: sed etiā bestijs in via
 sit in sempiternū pro exemplo contemptus z ino
 bedientie.

ExPLICIT LIBER HESTER.

Reuerendissimi in christo p̄is z dñi dñi Iu
 gonis zc. Cardinalis: in Postillam super librum
 Job: Prologus.

Legit Osee. xi. b. In funiculis adā trabā
 eos/ i vincul⁹ charitat⁹. Funiculos adē vo
 cat. p̄pha penas tpales/ z miseras corpo
 rales: qd̄ trahit dñs pctōres ad se. Dul
 tos em̄ p̄dit / p̄sp̄ritas / q̄s aduersitas ad
 deū trahit: vt pater in manasse filio ece
 chie. ij. Paral. xxxij. b. Et i paulo Act.
 ix. b. quē cecitas hūiliauit / z hūilitas exaltauit. Et in filio p
 digo: q̄ accepta substantia sua / rececit a patre: sed fames re /
 uocauit ad patrē: Luc. xv. c. Vincula charitat⁹ dicit p̄ba
 dei beneficia / tā spūalia q̄ tpalia: quib⁹ dñs multos q̄s for
 te aduersitas deijceret / ad se trahit. Ad attendēs ecclesia di
 ligēt⁹ p̄viroz tractu dicit in Cant. i. a. Trabe me post tei
 nō post tua: vt quidā / qui nō deū / sed que dei sunt sequuntur
 z amant. De quibus Aug⁹. Ne illis qui diligunt nutus tu
 os pro te. Et roqz modo tractus fuit iob: quē dominus q̄t
 bonozū affluentia dorauit: postea tot z tantis miserijs fla
 gellauit: tandem propter virilē patientiam eidē duplicia re
 staurauit. Propter qd̄ dicit Jacob. viij. b. Sufferentiā iob
 audistis: z finē domini vidistis: Qui nō per sanguinē birco
 rum aut vitulozū / sed per propriū sanguinē semel introiuit
 in sancta / eterna redemptiōe inuētā. Un̄ Luc. xxiij. d. Sic
 oportuit christum pati: z ita intrare in gloriā suā. Ideo
 ad confutandā nostram impudentiā / homo gentilis / homo
 sine lege. s. iob / deducitur in exemplū: vt nostra / qui sub le
 ge sumus: immo sub gratia / prauitas confundat. Un̄ Ecl. i.
 xxiij. a. Erubescē sidon ait mare. i. ait gentilitas christianis.
 In sidone nāqz christiana stabilitas: in mari / vita gentiliū
 designatur. Erubescere igit debet sidon a mari: quia ex vita
 gentiliū / vita christianozū redarguit: z ex vita secularium
 vita religiosozum multipliciter condemnatur. Un̄ Ezech. i.
 xvj. f. ait de hierusalem: Iustificasti sozores tuas in omni
 bus abominationibus tuis. **S**crip⁹ est igitur liber iob: vt
 eius patientiā imitemur: ac finem patientiē consideremus:
 consideratumqz per patientiam consequamur. Sic em̄ scri
 ptū est: Per multas tribulationes oportet nos intrare in reg
 nū dei: Act. xxiij. d. Et in Ps. Transiuimus per ignem et
 aquā: z eduxisti nos in refrigeriū. Ad qd̄ igit scriptus fuit li
 ber iste / pater: vt. s. patientiā iob imitaret: finē p̄siles p̄sequimur.
 Quis autē sc̄p̄serit libzū istū / solet q̄ri. Et dicit qdā q̄ moy
 ses: qdā q̄ aliq̄s ex p̄phis: qdā q̄ ipse iob: s̄ nescit q̄s eoz. Un̄
 Greg⁹. Quis hec scripserit / supflue querit: q̄ spūsc̄ctis hec
 scripsit / qui scribenda dicitur. Cū igit rē agnoscam⁹: z au
 ctore sp̄m̄sc̄ctm̄ teneamus: cū scriptore q̄rimus: quid aliud
 agimus / nisi legentes lras / de calamo pcontamur: Arbitra
 ri tñ verius possumus / q̄ consummate victorie gesta narra
 uit / qui spiritualis pugne certamina sustinuit: De se tñ qua
 si de alio loquitur: sicut moyses Numeri. xij. a. Erat inquit

AL. funiculis.

AL. sublat⁹.

s. 2. d.

s. 7. d.

Deb. 2. a.

ps. 6.

Prologus

Prologus auctoris in Job. De se tñ quasi de alio loquitur: sicut moyses Numeri. xij. a. Erat inquit

Prologus sancti Hieronymi in librum Job.

moyses vir mitissim^o sup oēs hoīes q̄ morabant in terra. Et Jobānes. xxi. g. de seipō ait: Hic est discipul^o ille q̄ testimo- niū perhibet de his. Scriptores em̄ sacri eloquiū repleti spi- rituscto / super se trahunt quasi extra se fuerint: et sic de se q̄ / si de alijs sententiā pferūt. Spūscctūs em̄ est qui in eis lo- quit. Un̄ Darrh. x. c. Hō em̄ vos estis qui loquimini: sed spūs patris vestri qui loquit in vobis. Et Paulus. ij. Cor. xij. a. Nunqd̄ experimentū gr̄it^o ei^o qui in me loquit chri- stus: Hinc est q̄ angel^o qui moysi apparuit: nūc angel^o / nūc de^o memorat. Angelus / qz exterius loquēdo seruiebat: De us / qz interius p̄sident / loquēdi efficacīā ministrabat. Quis aut̄ fuerit iob / ostendit Greg^o. in moralibus: vbi dicit eū fu- isse regē edom: q̄ successit balach / filio beoz: q̄ Ben. xxvij. d. dicit iobab / descendēs de esau p̄ care patrē suū: Quis Hie- ronym^o iuxta traditionē hebreoz dicat Ben. xxij. d. eū an̄ esau fuisse: et de nachoz descendisse. Sed vnde cūq̄ descende- rit / ei^o libri auctoritas ostēdit Ecch. xlij. f. vbi dicunt tres tantūmodo liberati: noe / daniel / et iob. Sz queret quis: Cur iob qui electus per p̄pham ostendit / tot flagella pertulit / qui tantā virtutū custodiā sine reprehensione seruauit: Sed pa- tet responsio: Quia si nō flagellaret / a nobis nō agnosceret: Virtutē quippe / vt dicit Greg^o. per quietē exercuit: sed vir- tutis opinio cōmota / p̄ flagella fragrauit. Sicut em̄ vnguen- ta nisi cōmota nō redolent: et aromata icensa fragrantia suā latius expandūt: Sic sancti iob virtus / que in tranquillitate latuit: i tribulatiōe innotuit: Prop̄ qd̄ i euāgelio / fidel grāno sinapis / grue cōpat: cui^o virt^o nisi p̄terat penit^o ignorat. De inde cū virtutū oīm pegisset mādāta: vni sibi deerat: vt etiā flagellat^o gratias agere sciret. Mortū q̄ppe erat: qz deo ser- uire inter dona nouerat: sed dignū fuit vt discretio seuerita- tis inquireret / vtrū deuot^o inter flagella p̄maneret. P̄na em̄ (vt dicit Greg^o) interrogat / si quietus quis veraciter amat. Et iob veraciter amauit: q̄ inter tot flagella nec etiā in verbo peccauit. Un̄. j. d. In omnibus his nō peccauit iob labijs suis: nec stultū qd̄ contra deū locutus est: et tñ hostis p̄tra eū seuiēs / omnū temptationū machinamēta / quasi p̄tra castrū munitissimū erexit: Abstulit substantiā / iterfecit liberōs / pec- sit corpus / instigauit vxorē / amicos ad p̄solationē adduxit: sz adductos in asperitatē increpationis excitauit. Verba igi- tur z verba sustinuit sc̄tus iob: sed per verba eius patient- tia / p̄ verba eius sapientia probata claruit: Atrobis em̄ for- titer occurrit: qz et flagella robore / et verba ratione superauit. Patet ergo quis et q̄lis fuerit auctor ist^o libri. Materia hō duplex est: Generalis et specialis. Generalis / misera generā humani p̄ditio. Un̄. j. xlij. a. Homo nat^o d̄ muliere et c. Spe- cialis / miseria iob. Intentio eius est / vt ad patientiā nos in- uitet. Un̄ sicut iob per patientiā restituta sunt cuncta dupli- cia: sic z nobis si patientiā habuerimus dabit duplex stola. Ro. xv. a. Quēcūq̄ scripta sunt / ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt p̄ patientiā z cōsolationē scripturarū spem habeam^o. Theologie supponit liber iste per oīs sui partes: magis tñ pratico deseruit intellectui. Un̄. j. vij. a. Diligētia est vita ho- minis sup terrā. Alia trāslatio habet: Temptatio est vita ho- minis et c. Modus agendi / fin hebreos talis est: Prosa inci- pit: versu labit pedestri. i. humili sermone finit: vt dicit in il- lo plogo Hieronym^o: Fra^o ambrosi^o et c. Diuidit aut̄ li- ber iste / fm̄ Hiero. in tres partes. In prima parte de p̄sona iob / q̄lis fuit / ostēdit. In secūda / triplex host^o ei^o p̄ponit: m̄- dus / caro / diabol^o. Hū^o d̄. i. amici eius onerosi. Un̄. j. xvj. a. Cōsolatores onerosi vos estis. Et Dicheg. vij. b. Inimī ci hominis / domesticus eius. Caro. i. vxor. De qua Dicheg. vij. b. Ab ea q̄ dormit in sinu tuo / custodi claustra oris tui. Diabol^o: iste sathan / amicos incitās p̄tra iob. Sic omne ge- nus temptationis tangit: qz omne qd̄ est in mundo / aut est cō- cupiscentia carnis / aut cupiscentia oculorū / aut superbia vi- te. j. Job. ij. c. In tertia pte tangit de felicitate duplici^o re- cuperata. Sed fm̄ Greg^o. distinguit in sex partes: sup illud j. ij. a. Pereat dies in qua natus sum. Pro prima parte po- nit temptatiōes diaboli: Pro scda / querimoniā iob: Pro ter- tia / onerosam p̄solationē triū amicorū: Pro quarta / consola-

tionē bellū iunioris / qui nō fuit de tribus amicis iob: Pro quinta / verba dñi: Pro sexta / cōsolationē ei^o / q̄ in fine habe- tur. Hūc libru^o exposuit b̄tus Greg^o. Un̄ ipse dicit: Diuine p̄uidentiē fuit vt iob exponerē / quatenus inter flagella senti- rē mentē flagellati / et melius exponerē. Hūc libru^o transtu- lit Hiero^o. primo de greco in latinū / post septuaginta: emē- dans editionē eoz astericis z obelis. Est aut̄ astericus / figu- ra ad modū astri facta: quā ponebat Hiero^o. vbi septuaginta aliqd̄ omiserant de hebraica veritate. q. d. locus iste indiget illuminatione / p̄t omissionē hebraice veritatis. Obelus hō est figura ad modū sagitte barbatę facta: quā ponebat Hie- ronym^o vbi septuaginta aliqd̄ de suo addiderāt. q. d. hic op^o est iugulatione / p̄t superfluitatē hic apposita. Postea trāstu- lit Hieronym^o de hebreo in latinū: eo q̄ imperfecta esset p̄- or editio: Quā trāslationē ei^o emuli vituperabāt: qz p̄sump- serat arguere septuaginta: quibus ipse respondet in p̄gmo: quia nō solus hoc fecit: Origenes em̄ similiter trāslationē fe- cit de greco in latinū / notans p̄ astericū ea que omissa erāt a septuaginta de hebraica veritate: et per obelū ea q̄ superflue- r̄ p̄ter hebraicā veritatē addita erant a septuaginta. Simili- ter Theodotion transtulit de hebreo in grecum cū asterico z obelo: Et multi alij: sicut Aquila z Symmach^o / transtule- runt de hebreo in grecū sine astericis z obelis: quoz editio- nes / emuli Hieronym^o nō arguebant / nec superfluas iudica- bant. Un̄ Hieronym^o arguit eos q̄ suā editionē de hebreo in latinū superfluam iudicarent et c.

Explicit Prologus auctoris.

Eiusdem Reuerēdissimi patris / dñi Hugonis et. Prologi sancti Hieronymi / in librum Job Expositio.

Cogor per singulos et. Prologus iste que p̄mittit Hiero^o. diuidit in sex partes. In prima parte ostēdit alios vsos fuisse asterico z obelo / si- cut ipse fecit. In scda ostendit / q̄ opus suū de- bēt recipere pot^o plus q̄ alioz. In tertia ostendit / q̄ tranla-

Incipit primus Prolo- gus sancti Hieronymi in li- brum Job.

Cogor p singulos scripturę diuine li- bros / aduersariorū r̄sudere maledict^o: q̄ interpretationē meā / repre- hensionē septuaginta inter- pretū criminant: quasi nō et apud grecos aqla / symma- chus z theodotiō / vel verbū ex vbo / v̄l sensū ex sensu / v̄l ex vtroq̄ cōmixtū / et medie s̄tpatū gen^o trāslatiōis exp̄sse- rint: z oia veteri instrumenti

rio sua de hebreo in la- tinū melior sit: eo q̄ imediate perferit ab hebraica veritate. In quarta ostendit / quali- ter diuersis linguis et modis script^o sit liber iste. i. prosa / metro et rhythmo. In quinta ostendit causā suę trāsl- lationis. In sexta po- nit cōmēdationem sui operis. Dicit q̄ p̄mo: Cogor: stimulis rati- onis. Un̄ Proverb. xxvij. a. Respōde stul- to iuxta stulticiā suā: ne sibi sapiēs videat. b. Aduersariorū. i. emulorū / qui mihi aduersant. c. Crimi- nant. i. criminoſe

asserunt me ideo transtulisse / vt editionē septuaginta repre- hederē. d. Quasi nō et c. i. criminant me q̄si sol^o h̄ fece- rim: cū tñ h̄ fecerint multi alij. Et h̄ est: Quasi nō et c. Et in- nuit hic Hieronym^o triplex gen^o transferendi. Unū / qñ ver- bo ad verbū transferē de vna lingua in aliā. Secūdu / quisen- sus ex sensu. Tertiū / qñ vtroq̄ modo. e. Verbu^o ex ver- bo / tm̄. f. Sensū ex sensu / tm̄. g. Exp̄resserunt: de hebreo i grecū. Et q̄si nō: et reprehendūt me / q̄ editionē septu- aginta emendauit astericis z obelis: quasi non simile fecerit Origenes: qui fecit translationem de greco in latinum cum astericis et obelis.

St. Hieronym.

Matth. 17. c. Luc. 17. b.